

RME
rme@nve.no

Sted:
Stjørdal

Dato:
24.04.2025

Vår ref.:
Deres ref.:

202407051

Innspill – ekstern rapport 3/2025 samfunnsøkonomiske kostnader av at kunder ikke får tilknytning til strømmettet ved behov

I Ekstern rapport 3/2025 har Menon Economics vurdert de samfunnsøkonomiske kostnadene av at kunder ikke får knytte seg til nettet så raskt som de ønsker og at de dermed ikke får levert nett i tide. Det er ønskelig at nettselskapene opptrer i samfunnets beste interesse og at det vurderes insentivmekanismer i nettreguleringen som i større grad vektlegger samfunnsøkonomiske perspektiver. Om nettselskapenes insentiver ble justert kunne det hypotetisk sikret raskere nettilknytninger og økt kapasitetsutnyttelse av eksisterende nett.

Menon har vurdert ulike modeller som kan brukes for å gi nettselskapene insentiver til å effektivisere dagens tilknytningsprosesser og knytte kunder til raskere. I rapporten vurderes modellene basert på egnethet og treffsikkerhet. Rapporten anbefaler at det innføres en nettutviklingsbasert tilnærming enten basert på minimum betalingsvillighet eller på omsøkt effekt.

Tensio er enige i premisset for rapporten. Manglende nettilknytning har en kostnad og det er uheldig om kunder venter unødvendig lenge eller at nettet blir mindre utnyttet enn det burde ha vært. Samtidig er det allerede igangsatt en rekke initiativer som skal sikre samfunnet økt nettutnyttelse og raskere tilknytningsprosesser. Som eksempler på slike tiltak nevnes nylig innførte modenheitskriterier, oppdatert definisjon av vanlig forbruk og forslag om plikt til å holde av kapasitet til slikt forbruk, forslag om endret regelverk for tilbaketrekning av kapasitet og økt åpenhet og bedret klageadgang i driftsmessig forsvarlighetsvurderinger.

Nettselskapene har også en grunnleggende tilknytningsplikt som skal sikre kunder nettilknytning uten ugrunnet opphold.

Selv om Tensio er enige i rapportens utgangspunkt – har selskapene som utgangspunkt ingen anledning til å vente med tilknytninger uten grunn. Myndighetene har økt fokus på tilknytningsplikten og selskapene får nå flere ettersyn på saksområdet. Det er som nevnt også mange parallelle tiltak som enten allerede er innført eller som er på vei til å innføres. Disse tiltakene bør få tid til å virke før det innføres ytterligere tiltak for samme formål.

Tensio tror det er store administrative kostnader ved å innføre nettutviklingsbaserte insentivmekanismer slik rapporten tar til orde for. Tensio er enig med rapporten at det bør unngås å straffe selskaper for hendelser som selskapene ikke kan lastes for eller som ligger utenfor selskapenes kontroll. Dermed må man ha en modell med mange unntaksregler og høy detaljgrad for å unngå å rette baker for smed. Hva som skal til for å få en akseptabel

modell med tilstrekkelig presisjon er ikke tilstrekkelig redegjort for i rapporten. Om det skal arbeides videre med problemstillingen og vurdere eventuelle modeller mer konkret bør selskapene kobles direkte på dette arbeidet.

Tensio tror det er flere tiltak som har lavere kostnad og som er mer målrettede for å få ned unødvendig ventetider. Det enkelttiltaket som har størst potensiale for å redusere ledetidene er å reformere de administrative prosessene rundt nettutbygging og nettutvikling. Slik Tensio vurderer det har fokuset i litt for stor grad vært innrettet mot prosessforbedringer på nettselskapets hånd. Mange av prosessforbedringene som det arbeides med medfører økt omfang og økende detaljgrad i nettselskapenes arbeid. Økt detaljgrad og økt omfang hos nettselskapene øker også omfanget og kompleksiteten i myndighetenes kontrollvirksomhet. I det godes interesse kan det oppstå en ond spiral som driver ledetider, kompetansekravene, kunnskapsbehovet og kostnadene hos alle berørte parter.

Tensio etterlyser derfor et økt fokus på dereguleringer og prosessforenklinger og de virkelige store tidstyvene. Administrative prosesser knyttet til konseptvalg, ytre miljø og andre nødvendige godkjenninger må gjennomføres raskere og enklere. Som virkemiddel for å øke tempoet i vår nasjonale evne til å produsere og distribuere mer fornybar energi, som det er behov for, er derfor Tensios faglige innspill at reformer som gjenspeiler innholdet i Fornybardirektivet vil kunne være et potent og effektivt virkemiddel for raskere fremdrift og realisering.

Viktige fornybarprosjekter bør tildeles en offentlig gjennomføringsagent som kan løse aktørene gjennom alle godkjenningsprosesser. Med dette blir det offentlige en medspiller med ansvar for å tilrettelegge for samfunnets omstillingsbehov. Da unngås situasjonen der prosjektene blir kasteballer mellom ulike enheter og avdelinger i det offentlige tjenesteapparatet. Fornybardirektivet definerer også klare frister hvor saksbehandlingen skal igangsettes innen et fåtall uker og skal endelig avsluttes innenfor en maksimal grense på ett år som hovedregel – med maksimal tidsbruk på to år ved saker av høy kritikalitet eller lav prioritet.

Samtidig er det viktig at utviklingen på energiområdet, også i områder med "hurtigspor" slik det skisseres i Fornybardirektivet, har tilstrekkelig tillit og legitimitet blant folk, grupperinger og aktører som blir berørt av utviklingen. Ved implementering av Fornybardirektivet er Tensios innspill derfor at det samtidig må legges stor vekt på hvordan man evner å balansere ønsket om hurtige og effektive prosesser, med behovet for å ha tillit og legitimitet i brede lag av folket generelt sett, og hos direkte berørte aktører og grupper spesielt.

Vegard Strand– leder økonomiske analyser og rammevilkår, Tensio AS

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er elektronisk godkjent i henhold til interne rutiner.